

ประกาศจังหวัดระนอง

เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และข้อปฏิบัติตามมาตรการอนุรักษ์พลับพลึงธารจังหวัดระนอง

.....

“พลับพลึงธาร หรือ หอมน้ำ” หมายถึง พืชในวงศ์พลับพลึง (Amaryllidaceae) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Crinum thaianum* เป็นพืชถิ่นเดียวของประเทศไทยที่ได้รับสมญานามว่า “ราชินีแห่งสายน้ำ” มีหัวคล้ายหอมหัวใหญ่ อาจมียอดใต้ดินหรือโผล่พ้นผิวดินประมาณ ๑ – ๒ ส่วนใน ๓ ส่วนของหัวทั้งหมด และเมื่อหัวแก่เต็มที่ จะแตกหัวใหม่ ออกเป็นหลายๆ หัวในเหง้าเดียวกัน ใบ มีลักษณะเป็นใบเดี่ยวเรียวยาวเป็นแถบยาวคล้ายริบบิ้นมีสีเขียวเข้มพลั่วไปตาม กระแสน้ำที่ไหลผ่าน ก้านดอกส่วนใหญ่สีแดงมีความยาวประมาณ ๘๐ – ๑๐๐ เซนติเมตร ออกดอกเป็นช่อๆ ละ ๔ – ๑๔ ดอก กลีบดอกสีขาวเรียวยาว ๖ กลีบ แต่ละดอกมีก้านจับอับเรณูสีแดงแกมขาว ๖ ก้านอับเรณูเป็นสีเหลือง ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร มีก้านเกสรเพศเมีย ๑ ก้าน และเป็นดอกสมบูรณ์เพศ โดยจะออกดอกในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม หลังจากดอกบานและมีการผสมเกสรแล้ว เมล็ดจะเจริญเติบโตในกะเปาะที่โคนก้านดอก เมื่อเจริญเติบโตจะเป็นเมล็ดที่มี ลักษณะบุ๋มแป้น รูปทรงไม่แน่นอน เมื่อเมล็ดแก่แล้วจะร่วงหลุดจากกะเปาะลงสู่แหล่งน้ำหรือพื้นดินใกล้เคียง โดยมีสายรก ยื่นออกมาจากเมล็ดด้านใดด้านหนึ่งเพื่อพัฒนาเป็นต้นใหม่และสร้างรากยึดติดกับพื้นดินในแหล่งน้ำ พบได้เฉพาะในแหล่งน้ำของจังหวัดระนองตอนล่างและพังงาตอนบน เท่านั้น

“พลับพลึงธาร” อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งปัจจัยคุกคามที่มีผลต่อการลดลงของจำนวนพลับพลึงธาร ได้แก่ การเก็บหัวจำหน่าย การขุดลอกคลอง การเปลี่ยนแปลงการไหลของน้ำ การลักลอบขุดหินและทราย การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณริมคลอง ทำถนน ขุด เจาะ สร้างที่อยู่อาศัยบริเวณขอบตลิ่ง พื้นที่ริมคลอง แต่ยังไม่มีความชัดเจนใดๆ ให้การคุ้มครอง “พลับพลึงธาร” และแหล่งน้ำที่เป็นถิ่นอาศัยของ “พลับพลึงธาร”

เพื่อคุ้มครองและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ทางนิเวศให้คงสภาพที่เหมาะสมกับการดำรงอยู่ตามธรรมชาติของพลับพลึงธาร รวมถึงการคงไว้ซึ่งความสามารถในการให้บริการทางนิเวศ และให้เป็นไปตาม มาตรา ๕๗ (๒) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐ รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ อาศัยอำนาจในการ ส่งเสริม เผยแพร่ และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัด ตามความในมาตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จังหวัดระนองจึงมีประกาศกำหนดเขตพื้นที่และข้อปฏิบัติตามมาตรการอนุรักษ์พลับพลึงธาร จังหวัดระนอง ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศจังหวัดระนอง เรื่อง ห้ามขุดลอกคลองที่เป็นแหล่งที่พบพลับพลึงธาร ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ข้อ ๒ ให้พื้นที่ที่พบพลับพลึงธารในท้องที่อำเภอสุขสำราญ และอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง เป็นเขตพื้นที่อนุรักษ์พลับพลึงธารจังหวัดระนอง ดังนี้

ก. บริเวณพื้นที่ที่พบพลับพลึงธารในปัจจุบัน ได้แก่

/(๑) คลองเรือ...

- (๑) คลองเรือ ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
- (๒) คลองวังหิน ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
- (๓) คลองยายภาพ (คลองวังกุ่ม) ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
- (๔) คลองบางปรุ ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
- (๕) คลองซีมี ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ข. บริเวณพื้นที่ที่เคยพบพลับพลึงธารและได้สูญหายไป หรือบริเวณอื่นที่มีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนว่าเป็นแหล่งที่พบพลับพลึงธาร ได้แก่

- (๑) คลองนาคาตลอดทั้งสาย ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
- (๒) คลองอื่นๆ ในท้องที่อำเภอสุขสำราญ และอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ข้อ ๓ ให้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ตาม ข้อ ๒ และหน่วยงานในพื้นที่ดังกล่าว ร่วมกันพิจารณาเกี่ยวกับระยะทางที่เหมาะสมในสายคลองตามข้อ ๒ ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องฟื้นฟูสภาพลำคลองเพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งอาศัยของพลับพลึงธาร และกำหนดจุดดังกล่าวให้เป็นพื้นที่เร่งด่วนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพลับพลึงธาร โดยให้มีการจับจุดพิกัด ลงจุดและระยะทางที่ชัดเจนในแผนที่ รวมทั้งจัดทำป้ายเพื่อเป็นจุดสังเกต เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน โดยให้กำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินสองฝั่งคลองในจุดดังกล่าว ดังต่อไปนี้

(๑) เขตฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตร (Agro-ecological Restoration Zone) ครอบคลุมระยะริมคลองทั้งสองฝั่งจากริมตลิ่งออกไป ๖ เมตร และ ๒๐ เมตร ตามลำดับ รวมไปถึงพื้นที่ต้นน้ำของลำคลองสายดังกล่าว

(๒) เขตกันชน (Buffer Zone) ครอบคลุมพื้นที่ทำการเกษตรหรือพื้นที่ชุมชนที่อยู่ติดกับสองฝั่งของลำคลองที่กำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูพลับพลึงธาร ในระยะ ๕๐ เมตรจากริมตลิ่ง

ข้อ ๔ ในเขตพื้นที่ตามข้อ ๒ กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนี้

ก. เขตฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตร

(๑) ระยะริมฝั่งคลองจากริมตลิ่งออกไป ๖ เมตร

(๑.๑) ให้พึงคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะเพื่อเกษตรกรรม และไม่ควรมีการฉีดพ่นสารเคมีในบริเวณดังกล่าว

(๑.๒) การสร้างที่อยู่อาศัยใดๆ การปล่อยสัตว์เลี้ยงหรือทำคอกเลี้ยงสัตว์ใดๆ ให้พึงคำนึงถึงผลกระทบต่อพืชพลับพลึงธารที่ขึ้นอยู่ในลำคลองเสมอ

(๑.๓) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมให้มีการปลูกพืชคลุมดินลักษณะต่างๆ เช่น หญ้าแฝก ผักกูด พรรณไม้ขนาดเล็ก หรือพืชท้องถิ่นอื่นๆ ตามที่เจ้าของที่ดินเห็นสมควร เพื่อช่วยกรองสารพิษที่เกิดขึ้นจากแปลงเกษตรหรือจากกิจกรรมของชุมชนเหนือแปลงเกษตรไม่ให้ไหลลงสู่ลำคลองโดยตรง ช่วยลดการชะล้างหน้าดินและพังทลายของริมตลิ่ง และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำและเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่

(๒) ระยะริมฝั่งคลองจากริมตลิ่ง ๒๐ เมตร

(๒.๑) ควรให้เป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การสร้างที่อยู่อาศัยของชุมชน สถาบันการศึกษา หรือสถาบันศาสนาของชุมชน หรือการก่อสร้างใดๆ ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและการเจริญเติบโตของพืชพลับพลึงธาร

(๒.๒) ส่งเสริมรูปแบบเกษตรกรรมที่ลดใช้สารเคมีหรือปลอดจากสารเคมี

(๒.๓) สนับสนุนวิธีการจัดการกับวัสดุเหลือทิ้งในแปลงเกษตร เช่น ทางปาล์ม ทะลายปาล์ม หรือขี้ยาง หรือมูลสัตว์จากการเลี้ยงสัตว์ ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในลำคลอง

ข. เขตกันชน

(๑) การสร้างที่อยู่อาศัยของชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาของชุมชน หรือ อาคารสาธารณประโยชน์อื่นๆ ของชุมชน ไม่ควรมีอาคารประเภทโรงงาน จัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย การจัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพานิชยกรรม การจัดสรรที่ดินเพื่ออุตสาหกรรม โรงแรม สวนสนุก สนามกอล์ฟ โซลาร์ฟาร์ม หรืออื่นใดที่คล้ายคลึงกัน

(๒) ส่งเสริมรูปแบบเกษตรกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่เป็นถิ่นอาศัยของปลัปลิงธาร เช่น ไม่ก่อมลพิษต่อดินและน้ำ ไม่ก่อให้เกิดการชะล้างหน้าดิน เป็นต้น

ข้อ ๕ ในพื้นที่ตลอดลำคลองตามข้อ ๒ ห้ามมิให้ผู้ใด ยกเว้นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่มีการกระทำหรือกิจกรรมดังต่อไปนี้

(๑) ตัด เก็บ ขุด นำขึ้นมา หรือกระทำการใด ที่ทำให้หัว ต้น ราก ใบ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของปลัปลิงธารที่อยู่ตามธรรมชาติได้รับความเสียหาย เว้นแต่เป็นการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อการฟื้นฟู และอนุรักษ์ต้นน้ำและแหล่งที่พบปลัปลิงธาร และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอนุรักษ์ปลัปลิงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนอง ก่อนจะดำเนินการดังกล่าว

(๒) ก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำลงไปใคลองหรือในบริเวณที่ชายตลิ่งของคลองดังกล่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายที่ออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

(๓) ปล่อยทิ้งน้ำเสีย สารมลพิษ สารแขวนลอย ตะกอนแขวนลอย และสารปนเปื้อนมลพิษลงสู่แหล่งน้ำ เว้นแต่จะได้รับการบำบัดตามมาตรฐานของทางราชการแล้ว

(๔) ครอบครอง เพาะ ขยายพันธุ์ และจำหน่ายซึ่งหัวหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของปลัปลิงธารจากธรรมชาติ เว้นแต่การครอบครอง เพาะ ขยายพันธุ์ ของเอกชนหรือของทางราชการที่ดำเนินการเพื่ออนุรักษ์หรือฟื้นฟูปลัปลิงธาร โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอนุรักษ์ปลัปลิงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนอง ก่อนจะดำเนินการดังกล่าว

(๕) ขุด ลอก ถม ปิด กั้น หรือเปลี่ยนแปลงทิศทางการไหลของน้ำในคลองให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เว้นแต่จะเป็นการกระทำของทางราชการเพื่อป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัยทางวิชาการ การคุ้มครอง และการเพาะพันธุ์พืชและสัตว์น้ำที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยหน่วยงานเจ้าของโครงการที่จะทำการขุด ลอก ถม ปิด กั้น หรือเปลี่ยนแปลงทิศทางการไหลของน้ำในคลอง จะต้องจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อเสนอข้อมูลลักษณะโครงการและรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเสนอให้คณะกรรมการอนุรักษ์ปลัปลิงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนอง พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการให้ดำเนินโครงการต่อไป

(๖) ขุด ตัก ถูต หรือเคลื่อนย้าย กรวด ดิน หินผุ หวาย หรือลูกรัง หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรณีสัณฐานหรือมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพสัณฐาน ธรณีวิทยา ปฐพีวิทยา สภาพทางอุทกวิทยา สภาพทางธรรมชาติของน้ำในลำคลอง ระบบการไหลของน้ำ การพังทลายของดิน และทัศนียภาพ เว้นแต่จะเป็นการกระทำของทางราชการเพื่อป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความปลอดภัยของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัยทางวิชาการ ที่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยหน่วยงานเจ้าของโครงการที่จะทำการดังกล่าว จะต้องจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อเสนอข้อมูลลักษณะโครงการและรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเสนอให้คณะกรรมการอนุรักษ์ปลัปลิงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนอง พิจารณานุมัติหรืออนุญาตในหลักการให้ดำเนินโครงการต่อไป

ข้อ ๖ หน่วยงานของรัฐที่จะกระทำใดๆ ตามข้อ ๕ ให้คำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงของการเจริญเติบโตของพืชพลับพลึงธาร และต้องเป็นไปเพื่อการป้องกันสาธารณภัยพิบัติที่มีผลกระทบต่อราษฎรอย่างร้ายแรงเท่านั้น และต้องผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการอนุรักษ์พลับพลึงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนอง ยกเว้นมีเหตุจำเป็นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรือไม่อาจเสนอต่อคณะกรรมการอนุรักษ์พลับพลึงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนองพิจารณาได้ทันที

ข้อ ๗ เพื่อประโยชน์ในการสงวนรักษา การอนุรักษ์ การปกป้อง การฟื้นฟู และการจัดการแหล่งพลับพลึงธารในพื้นที่จังหวัดระนอง หน่วยงานและองค์กรปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในเขตพื้นที่อนุรักษ์พลับพลึงธารมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนงานการสร้างจิตสำนึก คุ่มครอง ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งพลับพลึงธารให้มีความอุดมสมบูรณ์ที่เหมาะสมต่อการดำรงอยู่และขยายพันธุ์ของพลับพลึงธาร โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งแผนงานเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการดำรงชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และรูปแบบการเกษตรที่เหมาะสมตามแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้กับครัวเรือนในชุมชนที่อาศัยอยู่ตามสองฝั่งคลองที่กำหนดให้เป็นพื้นที่เร่งด่วนเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพลับพลึงธาร และเสนอให้คณะกรรมการอนุรักษ์พลับพลึงธารและถิ่นอาศัยในพื้นที่จังหวัดระนองพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด เพื่อเป็นกรอบในการจัดตั้งงบประมาณในการดำเนินการต่อไป

(๒) ควบคุม และตรวจสอบให้แหล่งกำเนิดมลพิษบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ทางราชการกำหนดไว้ และดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ฝ่าฝืนมาตรการตามที่กำหนดไว้

(๓) ส่งเสริม และสนับสนุนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งพลับพลึงธาร รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพื่อเรียนรู้คุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของพลับพลึงธาร

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรเอกชน ชุมชน และเครือข่ายเพื่ออนุรักษ์และการศึกษาเรียนรู้แหล่งพลับพลึงธาร

ข้อ ๘ ในพื้นที่ตามข้อ ๒ หากมีกฎหมายใดกำหนดมาตรการเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ และเป็นมาตรการที่ไม่ต่ำกว่ามาตรการอนุรักษ์พลับพลึงธารหรือมีมาตรการที่ดีกว่าในการอนุรักษ์พลับพลึงธารที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายจตุพนธ์ ปิยมพุตระ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง

